

SVERIGES AMBASSAD
BUKAREST

1997-01-12 Nr 31 ✓

1 (10)

Amb.sekr. Ingrid Hagbrink

970128 AS Dahl EC-3
 Delges direkt av EC till:
 Hoppets Stjärna
 Svenska UNICEF
 Lions Club Intern.
 Adoptionscentrum
 Statens nämnd f intern. adoptionsfrågor
Familjeföreningen f intern. adoption
 Rädda Barnen
 Röda Korset
 Erikshjälpen
 Barnen framför allt - adoption
 Socialdept.

UTRIKESDEPARTEMENTET

97

f 200 1 Era

Övrig delgivn.
 se lista.

Barn på institution i Rumänien
 (skr 2 97-01-12)

När Ceausescu-regimen föll 1989 öppnades Rumäniens gränser och västvärlden fick insyn i ett samhälle präglad av ekonomisk kollaps. Rumänska barnhem speglade återverkningarna av C's politik på det sociala området. Kravet på de vuxnas arbetsinsatser i industrin styrde, att placera barn på barnhem stöddes av myndigheterna och blev socialt accepterat. 90.000 barn levde på institution när kommunismen föll, 40.000 av dessa på barnhem. Standarden var låg, den försämrade ekonomin drabbade främst de svaga, däribland barnen. En våg av okontrollerade adoptioner till utlandet ägde rum efter 1989. Idag finns riktlinjer för detta. Insatser görs för att förbättra situationen på barnhemmen, att skapa familjebaserade alternativ samt att återföra barn till sina familjer. Utbildning av socialarbetare har startat på nytt. Internationella organisationer och NGO:s bedriver en intensiv verksamhet med bl a utbildning av vårdpersonal. Men de sociala återverkningarna kan bli oöverstigliga den dag tusentals institutionaliserade ungdomar lämnar sina barnhem f.a. möta ett samhälle för vilket de inte är rustade.

- - -

När Ceausescu-regimen föll 1989 öppnades Rumäniens gränser och västvärlden fick insyn i ett samhälle präglad av ekonomisk och social kollaps.

De rumänska institutionerna speglade återverkningarna av Ceausescus politik på det sociala området: kravet på ökad folkmängd, motståndet mot barnbegränsning och det 1965 införda förbudet mot aborter, ledde till

Postadress
 Casuta Postala 63-11
 712 76 BUKAREST
 Rumänien

Gatuadress
 Strada Sofia 5

Telefon
 (40) 1 212 21 84
 (40) 1 230 76 03

Telefax
 (40) 1 230 62 56

Telex
 11313 Svensk R

stora barnkullar och ohållbara familjesituationer där föräldrar utsattes för krav de inte klarade av. Att placera barn på institution blev socialt accepterat och uppmuntrades t o m från myndigheternas sida.

Enligt UNICEFs beräkningar fanns 1989 90.000 barn på institution i Rumänien, 40.000 av dessa på barnhem.

Rumäniens - speciellt efter 1970 - försämrade ekonomi drabbade de svaga i samhället. Omställningen till marknadsekonomi blev för Rumänien hårdare än för grannländerna, prisökningarna har varit kraftigare och reallönenivåerna sänkts. 1989 var fyra procent av befolkning "fattig" (med ett fattigdomsstreck satt till 3,30 USD/dag enl. 1994 års priser). 1994 hade andelen stigit till 22 procent eller fem miljoner individer, de flesta på landsbygden (Romania: Poverty and Social Policy, 1996).

Familjernas situationen före 1989:

Eftersom kvinnor förväntades delta i arbetslivet och låga löner krävde att båda vuxna i en normalfamilj arbetade, var staten också nödgad att tillhandahålla service åt barnfamiljer. Det är fel att tro att sociala program saknades. Staten hjälpte, genom olika bidrag, familjernas ekonomi att gå ihop, man tillhandahöll dag- och veckohem, förskola, betald mammaledighet och fri sjukvård. Det rådde skolplikt och både socialhjälp och barnbidrag existerade, även om endast 2,6 procent av BNP (1989) avsattes för detta. Bidragen var dock villkorade på olika sätt, stora läckor fanns och många familjer fick varken del av arbetslöshetsunderstöd eller socialhjälp (Romania: Poverty and Social Policy, 1996).

Vägen till institution:..

Den socialpolitik som bedrivs i ex Skandinavien med preventiva insatser och, som nästa steg, åtgärder f.a. hjälpa familjer i kris, fanns inte i Rumänien. I stället beslutade läkare eller lärare att "medicinen" var placering av barnen på institution, en tillfällig lösning som ofta permanentades. Fenomenet blev socialt accepterat och uppmuntrades av myndigheterna. Man ignorerade barnets rätt till sin egen familj. De berövades inte bara sin biologiska familj, de band som slets av ersattes inte av nya eftersom institutionerna var - och fortfarande är - alltför stora och personalen inte kunde fungera som föräldrasubstitut. Man skapade en stor grupp övergivna barn som genom denna uppväxt bäddar för framtida oöverskådliga psykiska och sociala problem.

Varför sattes då så många barn på barnhem?

I huvudsak fanns fem faktorer som bidrog till förfarandet. De insatser som samhället erbjöd räckte inte till för de krav man samtidigt ställde på föräldrarna. Ekonomin försämrades successivt, fattigdomen ökade. Storfamiljerna bröts upp, kärnfamiljerna flyttade från landsorten till städernas industrier f.a. bidra till de planekonomiska mål regeringen uppställt. Därtill kom förbudet mot aborter och avsaknad av familjeplanering. För läkarna som ordinerade institution tillkom en viktig faktor. De kunde straffas om ett barn i deras vård(dog). Eftersom primärvården var dåligt utrustad och inte alltid hade tillgång till mediciner, valde läkare att antingen sända barnet till sjukhus eller institution.

Under åttiotalet existerade inte heller socialarbetare i Rumänien och familjer som, med hjälp utifrån, skulle ha klarat av att behålla sina barn, fick aldrig den hjälp och det stöd de borde ha fått.

Familjernas valfrihet kringskars sålunda mer och mer. För att driva fram höga födelsetal förbjöds 1965 aborter (Decree 770/65) och man införde obligatorisk månatlig medicinsk kontroll för att övervaka att kvinnor inte avbröt eventuella graviditeter (från detta kunde man dock köpa sig fri om man hade pengar). Ett stort antal oönskade barn föddes speciellt i fattiga familjer där man inte hade råd med illegala aborter. Antalet tonårsgraviditeter steg och man såg en ökning av barna- och mödradödligheten, den senare högst i Europa. 70 procent av dessa dödsfall orsakades av illa utförda aborter.

Institutionernas organisation:

För barn 0-3 år inrättades "leagane", barnkrubbor, med Hälsovårdsministeriet som huvudman. Därefter flyttades barnen till ett "casa de copii", barnhem, för 4-18-åringar med Utbildningsministeriet som huvudman. För barn med fysiska eller psykiska handikapp (vad man kallade "icke behandlingsbara") inrättades institutioner utan möjlighet till skolgång, med Arbetsmarknadsministeriet som huvudman.

Denna uppspaltning, och i viss mån konkurrens mellan ministerierna, gynnade inte vårdkontinuiteten och drabbade barnen hårt med ytterligare separationer, ofta från egna syskon.

Idag finns i Rumänien 60 statliga leagane, 117 casa de copii och 252 institutioner för barn med särskilda behov. På de senare finns uppskattningsvis 33.000 barn

och ungdomar. Siffrorna varierar beroende på vilken källa man använder. Enligt den tjänsteman på Hälsovårds- ministeriet ambassaden samtalande med finns idag totalt 9.100 barn på leagane, dvs barn 0-3 år. Enligt Finansministeriets rapportering fanns 1994 11.743 barn i samma kategori fördelade på 58 leagane över hela landet.

UNICEF uppskattar att det idag finns ca 100.000 barn "out of family care". Man avser då barn/ungdomar som inte bor hemma och inkluderar alla institutioner, även ungdomsvårdsanstalter (juvenile delinquents) och övergivna barn på sjukhus.

Många barnhemsbarn "glömdes" mer eller mindre bort av föräldrarna som inte klarade av att se barnen institutionaliseras. Att besöka sitt barn blev för många föräldrar upprivande och skuldbelagt. Insyn och kontakter uppmuntrades inte av personalen som, såsom statens förlängda arm, tog över ansvaret för barnen.

Livet på institution var starkt reglerat och disciplinerat. Barnen lärde sig inga sociala färdigheter och ingen planerade för deras framtid. De hade svårt att klara sig den dag de fyllde 18 och kastades ut i ett samhälle de inte lärt sig något om. De hade ofta blivit psykiskt handikappade och redan som små tappat förtroendet för vuxna. De hade aldrig fått hjälp att bearbeta den separation de utsatts för och visste ingenting om normalt fungerande vuxenliv. Många av barnen blev - och blir - prostituerade eller kriminella. Många flickor blev snabbt gravida och tvingades lämna ifrån sig sitt barn. Cirkeln var sluten.

I en uppföljningsundersökning som den schweiziska stiftelsen Pestalozzi gjorde bland flickor som lämnat ett barnhem i Bukarest, visade det sig att endast två inte var prostituerade.

Aidsepidemin bland rumänska barn:

Den under Ceausescu successivt försämrade ekonomin skapade fattigdom och undernärda barn. Institutionerna, där dessa i övrigt friska barn hamnade, fick minimala resurser. Detta kom i förlängningen att leda till en epidemi av aids och hepatit B. Förhållandena var liknande i Albanien. I stället för att stärka barnen med näringsriktig mat gav man dem blodtransfusioner (ibland var 14:e dag) och antibiotikainjektioner. På grund av dålig hygien och avsaknad av engångssprutor spreds en epidemi i trakterna runt Constanta och Bukarest bland små barn födda speciellt under åren 1987-89. 1990 uppskattade

UNICEF att tio procent av det totala antalet barn på institution i Rumänien var HIV-infekterade, vilket skulle innebära 9-10.000 barn. 1994 registrerades 3.119 fall av aids i Rumänien, 85 procent bland barn. 1996 fanns mer än hälften av alla aidssmittade europeiska barn i Rumänien (Can Romania Afford Not To? 1996).

1991 startades den första kliniken för HIV+/aidssjuka barn i Constanta och 1994 i Bukarest. Idag vårdas 1.400 barn på två dagkliniker i dessa städer. Olika utländska organisationer samarbetar med Hälsovårdsministeriet för att sprida kunskap om HIV och man har utarbetat nationella riktlinjer på området. Bl a försöker man numera i möjligaste mån låta barnen stanna i sina egna familjer och låta de barn som inte utvecklat aids, delta i normal skolundervisning.

Besök på barnhem:

De ekonomiska förutsättningarna för barnhemmen i Rumänien har knappast förbättrats de senare åren. Trots detta har standarden på många hem höjts tack vare insatser utifrån. På de barnhem Ingrid Hagbrink besökt i Bukarest, Iasi och Buftea fanns leksaker, nya sängar och andra förbättringar som uppnåtts tack vare insamlade medel och donationer. De flesta barnen hade bra kläder på sig. Man hade reparerat, satt in dubbelfönster, fått tvättmaskiner och köksutrustning. Personalen är fortfarande underbetald. I Iasi, i nordöstra Rumänien, tjänar en barnvårdare 150.000 lei dvs 400 kr (septembers växelkurs).

Standarden på olika barnhem varierar kraftigt. Generellt sett kan dock sägas att den känsla av djup förtvivlan man ofta drabbas av mindre beror på den över lag låga standarden och fattigdomen än på personalens attityd. Sex år efter kommunismens fall finns fortfarande barnhem som drivs utan psykologiskt/pedagogiskt utbildad personal, med en auktoritär kvinnlig läkare, med gammalkommunistisk framtoning, såsom föreståndare. Barnhemmen är stora, ofta 500 barn indelade på fyra avdelningar.

Vi har dock sett exempel på hur en föreståndare, med rätt inställning, kan sätta sin positiva prägel på hela avdelningen. Utländska volontärer från Holland och Storbritannien - som arbetade på ett av barnhemmen i Iasi - bidrog också till personalens attityd. Här sysselsatte man sig med barnen som var ivrigt upptagna av lekar och aktiviteter. En hund sprang ut och in genom barnens rum. Grupper om 20 barn togs om hand av tre personal.

På barnhem i Bukarest, välstädade med leksaker uppradade i låsta lekrum eller uppsatta på väggarna som dekoration, satt barnen tysta och apatiska i sina spjålsängar, utan stimulans. Några barn visade beteendestörningar - de gungade oupphörligt fram och tillbaka eller stötte monotont huvudet mot sängkanten. I en sal med 20 små barn, vissa nyfödda, stod en transistorradio som på högsta nivå skrällde ut popmusik medan personalen satt samlad i rökrummet.

På barnhemmet i Buftea var situationen omvänd. Man planerade att bygga ett undervisningskök för de äldre barnen och ett gymnastikrum samt en lekplats utomhus. Flera av barnen var i byskolan (man går skift som i de flesta skolor i Rumänien) och de som var på hemmet läste läxor. Leksaker låg framme och såg väl använda ut. Barnen var öppna och glada även om tonåringarna verkade uttråkade. De lever ett isolerat liv utan andra sociala aktiviteter utanför hemmet än skolan. De har inga pengar, kan inte gå på bio eller åka in till stan och träffa jämnåriga. 30 procent av de 208 barnen fick, enligt föreståndarinnan, besök av sina föräldrar varje vecka. Endast två barn hade kunnat adopteras bort året innan.

Adoptioner:

Det är viktigt att komma ihåg att flertalet av de barn som vistas på institution inte är föräldralösa. Många besöks regelbundet av sina föräldrar och kan därför, enligt rumänsk lag, inte adopteras även om detta skulle vara ett bättre alternativ.

Barn som inte besöks av sina föräldrar under en period av sex månader förklaras som "övergivna" (Law of Abandonment 47/1993) och skall sättas upp på en lista för adoption. Därmed bryts banden mellan barn och biologiska föräldrar och institutionen skall inom tre månader meddela detta till domstol. Ansvaret och bestämmanderätten har därmed frångåtits föräldrarna. Därefter startas en procedur där man, under sex månader, i första hand söker efter en lämplig familj inom landet. Om detta misslyckas söker man finna en för barnet lämplig familj utomlands. Denna procedur övervakas av den 1991 tillskapade Adoptionskommittén. Det var de politiska förändringarna efter 1989 som tvingade fram behovet av en kommitté. Under de två första åren efter revolutionen beräknar man att 10.000 barn adopterades till utlandet utan någon hänsyn till nationell eller internationell lagstiftning (Improving Child Welfare and Protection in Romania, 1996). Före 1989 förekom inte internationella adoptioner av rumänska barn.

Länder som Sverige efterlever, genom sin egen lagstiftning, de krav man nu uppställt i Rumänien. Ett barn skall endast adopteras via godkända adoptionsorganisationer och enbart efter det att barnet legalt satts upp för adoption. Denna procedur tar tid och barnet hinner växa ur spädbarnsstadiet.

Den våg av okontrollerade adoptioner som ägde rum efter 1989 har stoppats men ännu förekommer vad som i Rumänien kallas "privata" adoptioner dvs där man kringgår kommittén genom att köpa barn direkt från föräldrarna med hjälp av privata advokater och mer eller mindre seriösa adoptionsagenter. Stora summor är involverade av vilka lejonparten går till ombuden.

Ett brittiskt par ställdes för en tid sedan inför rätta f.a. på detta sätt ha köpt ett zigeniskt barn av tonårsföräldrarna. Till såväl Spanien som Italien ordnas fortfarande "privata" adoptioner från Rumänien.

Enligt rumänsk lagstiftning är givandet av mutor i samband med adoption straffbart med 1-5 års fängelse. Rumänien har 1994 ratifierat Haag-konventionen om Internationella Adoptioner som bl a stipulerar att en central myndighet övervakar och koordinerar adoptionerna.

Från svensk sida är tre adoptionsorganisationer aktiva i Rumänien: FFIA, AC och på senare tid även Barnen Framför Allt (BFA). Samordnande myndighet är NIA. Enligt rumänska Hälsovårdsministeriet adopterades 1995 2.300 barn inom landet och 1.000 till utlandet. 50 barn adopterades 1996 från Rumänien till Sverige (36 av dessa genom FFIA).

Dagsläget:

Man arbetar idag med att finna familjebaserade alternativ till de stora institutioner som skapades under Ceausescus regim. Ett nät av fosterfamiljer håller på att skapas - något som inte existerade före 1989. Man försöker också - i de fall där det är möjligt - genom stöd återföra barnen till sina biologiska föräldrar. Är detta inte möjligt försöker man placera barnet hos släktingar eller inom den etniska grupp och kulturella omgivning där barnet hör hemma. Zigeniska barn är överrepresenterade på rumänska barnhem, man uppskattade i december 1991 att andelen var 46 procent (Causes of Institutionalization of Romanian Children in Leagane and Sectii de Distrofici, 1991). Att finna adoptivföräldrar till dessa barn inom landet har visat sig svårt.

Efter 1989 hävdades förbudet mot aborter vilket medfört färre illegala och lägre dödlighet för kvinnor. En förbättrad familjeplanering har medfört lägre födelsetal. Den kraftiga inflationen efter 1989 och familjernas försämrade ekonomi bidrar också till att många väljer att enbart skaffa ett eller två barn.

Salvati Copii (Rädda Barnen) har sedan 1993 ett program för att återföra barn till sina biologiska familjer. Programmet stöds av bl a svenska Rädda Barnen som deltagit i uppbyggandet av Salvati Copii. Denna organisation har ett mycket gott anseende och verkar fungera effektivt.

1993 skapades The National Committee for Child Protection (NCCP) vars uppgift är att skapa ett sammanhållet nationellt program där bl a olika utbildningar och riktlinjer för yrkesfolk tas fram. Representanter från 17 ministerier finns med och man samarbetar med UNICEF och olika NGO:s. Utbildningen av socialarbetare har återupptagits vid tre universitet efter att ha legat nere i många år.

Ett stort antal utländska NGO:s arbetar i Rumänien. Bland dem finns den ovan nämnda schweiziska Pestalozzi-stiftelsen som arbetar med att ge yrkesutbildning till de 18-åringar som lämnar barnhemmen för att på så sätt slussa in dem på arbetsmarknaden.

Individuell Människohjälp (IM) driver tre olika typer av verksamhet som syftar till att skapa modeller. I byn Voluntari, utanför Bukarest, har man byggt ett hem för 24 övergivna barn med handikapp. För barn med föräldrar har man inrättat ett habiliteringscentrum med mål att ge såväl medicinsk behandling (1.100 behandlingar/år) som stöd till familjerna att behålla sina barn. Utöver detta har man i Bukarest startat en serviceverksamhet med en hemtjänstgrupp för ett 30-tal åldringar samt ett dagcentrum för gamla. Man förser även vissa sjukhus med sjukvårdsmateriel.

Hoppets Stjärna stöder flera institutioner för handikappade barn och dess projekt i Botosani (nordöstra Rumänien), som besökts av ambassaden, har nått goda resultat i tillämpningen av normer för handikappade barn.

I Oradea i nordvästra delen av landet, finansierar Svenska Lion en handikappskola för 40 barn med egna hem. Utan denna skola skulle barnen vara utan undervisning. De återvänder varje kväll till sina föräldrar. I samma område har man, genom att bygga en stugby med sex villor, kunnat ta hand om 120 övergivna barn från institutioner eller gatan. Barnen lever i smågrupper med ett föräldrapar. Vissa av barnen är

handikappade. Rörelsen finansieras till största delen av Erikshjälpens fadderverksamhet men målet är att bli självförsörjande genom jordbruk, blomsterodling etc.

Den amerikanska Holt International Children's Services - som får medel från USAID - arbetar med att utveckla ett nät av fosterfamiljer.

UNICEF är verksamt i Rumänien på nästan samtliga områden som beskrivits ovan. Dess dynamiska och entusiastiska chef Maie Ayoub von Kohl menar dock att det till stor del är attitydförändringar man måste satsa på. Dessa förändringar kan inte ske utan utbildning.

Man behöver dra upp riktlinjer för ett enhetligt hälsovårdsprogram som kan tillämpas inom varje kommun ute i landet. Den rumänska familjen behöver få det stöd som krävs så att ansvaret för barnen kan återföras till föräldrarna. Man måste satsa på utbildning för vad man inom UNICEF kallar "agents of change" dvs sjuksköterskor, socialarbetare och daghemspersonal, dvs de som arbetar nära familjerna. Statusen för dessa yrkesgrupper måste höjas.

Till stor frustration för UNICEF är de institutioner för handikappade barn, Camin Spital, som inte berörts närmare ovan. Insynen här är starkt begränsad men Maie Ayoub von Kohl hör till dem som får tillstånd att besöka institutionerna. Mycket litet har förbättrats sedan de TV-filmer togs som upprörde hela världen i början av 1990. Här behövs en politisk vilja som hittills saknats.

Om ambassaden har möjlighet att besöka denna typ av hem återkommer vi med ytterligare rapportering.

- - -

Den ekonomiska reform som gradvis genomförts i Rumänien efter regimskiftet 1989 har inte motsvarats av någon social reform. Något skyddsnät för familjer i kris finns inte, sju år efter revolutionen. Barn på barnhem har fortfarande ett direkt samband med dålig familjeekonomi vilket visar sig inte minst genom överrepresentationen av zigeniska barn. Antalet barnhemsbarn har sannolikt inte sjunkit. Tvärtom, enligt vissa rapporter ökar antalet barn på institution i Rumänien.

De sociala återverkningarna som kommer att drabba det rumänska samhället genom denna utbredda institutionalisering av barn kan bli oöverstigliga. Trots stora insatser utifrån är de flesta av de projekt som startats i Rumänien fortfarande - enbart -

pilotprojekt. En bidragande orsak är den fortsatt svaga ekonomin. De utbildningsinsatser som startats får ingen omedelbar effekt. Resultaten kommer att synas först efter flera år.

Med det regimskifte som ägt rum i Rumänien före julen 1996 finns dock förutsättningar att man på ett mer aktivt sätt tar sig an de problem som annars kommer att slå mycket hårt mot samhället den dag tusentals institutionaliserade barn och ungdomar lämnar sin isolerade tillvaro för att möta ett liv de inte är rustade för. Internationellt stöd behövs inte minst för att förändra inställningen till institutionsbarn.

Rumänien är i många avseenden ett mycket konservativt samhälle vars attityd till de svaga grupperna inte har förändrats mycket under de senaste 50 åren. Att genom bred dialog och ett omfattande utbyte med mer utvecklade samhällen påverka mentaliteten på olika nivåer torde därför vara angeläget.

Ragnar Ängeby

Amb.sekr. Ingrid Hagbrink

970128 AS Dahl EC-3

Delges direkt av EC till:

Hoppets Stjärna

Svenska UNICEF

Lions Club Intern.

Adoptionscentrum

Statens nämnd f intern. adoptionsfrågor

Familjeföreningen f intern. adoption

Rädda Barnen

Röda Korset

Förskshjälpen

Barnen framför allt - adoption

Socialdept.

Övrig delg.

se lista

UTRIKESDEPARTEMENTET

97

f. up i erw

Gatubarnen i Bukarest

(skr 3, 97-01-12)

I Rumäniens huvudstad finns omkring 1.500 till 2.000 gatubarn. Siffran sjunker om vintern då en del av barnen återvänder till sina hem. Majoriteten av gatubarnen har familjer någonstans i bakgrunden - inte alltid i Bukarest - men många känner inte sina föräldrar.

Man frågar sig varför inte gatubarnen tas om hand och placeras på Bukarests många barnhem. Svaret måste bli att det sociala skyddsnätet inte fungerar lika effektivt som i andra europeiska länder. Många av, speciellt de äldre, barnen har ett förflutet på institution. Vid kommunismens fall 1989 levde cirka 40.000 barn på rumänska barnhem. Hemmen var slutna och förhållandena auktoritära. När detta förändrades och hemmen öppnades, rymde många av barnen och föredrar idag livet på gatan framför den regim de utsattes för. Gatubarnen är, på många sätt, ett resultat av de förändringar samhället genomgått under senare år.

För flera av barnen finns föräldrar i bakgrunden. Men trots att de av sociala och ekonomiska orsaker inte kan ta hand om sina barn vill de inte lämna ifrån sig barnen till institutioner och därmed frånhända sig bestämmanderätten.

Majoriteten av gatubarnen kommer från trasiga hem med svåra sociala/ekonomiska problem och stora barnkullar. Barnen har ofta blivit utkastade hemifrån eller rymt p.g.a. olidliga förhållanden, övergrepp etc.

Inställningen till gatubarn är generellt sett negativ bland allmänheten i Rumänien. Dessa barn som, p.g.a sin bakgrund, blivit aggressiva, kriminella, prostituerade och sjuka smälter inte lätt in i en

barnhemsmiljö och personalen önskar i många fall inte dra på sig problem med förvildade barn på redan överfyllda barnhem.

Gatubarnen går i dagligt tal under benämningen "aurolaci". Detta beror på att flera av dem sniffar en giftig, hallucinatorisk substans kallad "aurolac" som finns att köpa på apoteken och som hålls i plastpåsar barnen håller över näsan.

I flera år har gatubarnens existens ignorerats från myndigheternas sida, men på senare tid har man tvingats ta sig an problemet, till stor del tack vare den verksamhet som startats ideellt och som medvetandegjort barnens situation. I en intervju i höstas sade Bukarests dåvarande vice borgmästare att "dagens gatubarn är morgondagens brottslingar".

Idag arbetar 10-20 ideella organisationer med att hjälpa de cirka 5-600 gatubarn som permanent bor runt Gara de Nord (centralstationen), i avloppssystemet och under Dambovitas broar. Under de senaste sex åren har fem centra öppnats för barnen där de tas om hand och kan vistas delar av dygnet.

En av organisationerna som arbetar i Bukarest är Norsk Nodhjelp som bl.a. driver ett mobilt soppkök från vilket man en gång per dag utspisar 80-100 barn. Man har även planer på att inrätta lägenheter där barnen kan bo permanent under familjeliknande förhållanden.

Gatubarnen lever i stor utsträckning på prostitution, småstöld och tiggeri. Av en undersökning som Salvati Copii (Rädda Barnen) och The National Child Protection Committee 1996 gjorde bland 32 barn (25 flickor och sju pojkar) framgår att 15 procent inte kände sina föräldrar, 65 procent livnärde sig på prostitution och 92 procent av dessa led av veneriska sjukdomar (Sexual Exploitation and Abuse of Children, 1996). De flesta barnen hade utsatts för sexuella övergrepp i tidig ålder. Polisen uppskattar att tio procent av de flickor som lever som gatubarn i Bukarest prostituerat sig redan i 9-10-årsåldern.

Gatubarn är lätta att manipulera, för dem är prostitution ofta den huvudsakliga inkomstkällan. Sex-turismen har under de senare åren spridit sig även till Östeuropa. Gatubarnen är den mest utsatta gruppen för pedofiler och man uppskattar att cirka 50 män regelbundet söker sig till Bukarest för sexuella kontakter med främst småpojkar samt för framställning av pornografiskt material. Männerna kommer från Frankrike, Storbritannien, Holland och Tyskland, troligtvis även från Sverige.

Sedan Världskongressen mot Kommersiell Sexuell Exploatering av Barn hölls i Stockholm augusti 1996 har problemet på ett markant ökat sätt tagits upp i rumänsk press där man förr sällan skrev om övergrepp mot barn. Myndigheterna arbetar nu med att anpassa lagstiftningen och att uppmärksamma de brott som begås just mot barn - denna bit har bara sparsamt täckts in i tidigare brottslagstiftning från 1965.

Ragnar Angeby